

DUCHOVNÉ OZVENY

ročník XI.
December
2008

Mesačník farnosti sv. Martina z Tours

Suchá nad Parnou, Košolná, Zvončín

číslo 12

Jednoducho advent

Dejiny sú ako dýchanie – nádychy a výdychy. Raz sme hore, raz nás prevalcuje úpadok. Mnohokrát v dejinách boli ľudia presvedčení, že dobjú svet, zmenia dejiny, zavedú skutočnú spravodlivosť, odstránia nepokoje, prekonajú choroby, budú pokojne žiť, vytvoria raj na zemi... a mnohokrát boli sklamaní a neverili nikomu a ničomu, nemali chuť sa namáhať a snažiť, vzdali všetku námahu...

Ježišovo poslanstvo nenaznačuje, že by sme sa mohli vlastnými silami dopracovať k raju na zemi. Ale naznačuje, že naša snaha je nesmierne potrebná a netreba ju vzdávať. Nie sme „futuristi“ –

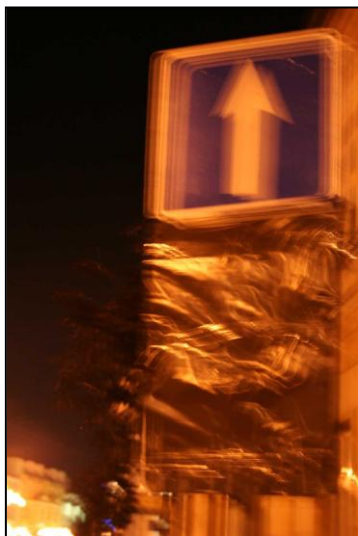
teda ľudia spoliehajúci sa na stále lepší rozvoj a vývoj, na nekonečné možnosti človeka a jeho snaženia, na to, že všetko raz musí byť v poriadku. Ak sa držíme Biblie, tak sme skôr „adventisti“ (nemyslím tým sektu Adventistov siedmeho dňa). Teda ľudia, ktorí sa snažia, ale vedia, že budúcnosť je nie len v našom snažení, ale je aj Božím darom. Že Boh nám ide akoby oproti.

Toto je význam slova „advent“. Znamená „príd“.

Som presvedčený, že človek občas potrebuje výzvy na nové, čistejšie začiatky. Ale potrebuje aj uistenie, že nám niekto ide v ústrety. A človek sa tým

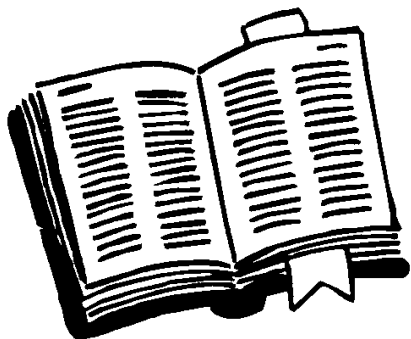
môže aj upokojiť. Nie vzdávať sa, ale upokojiť. Ak sa nám to podarí vnieť do dní tohoročného adventu, určite nás to posunie k väčšiemu pokoji i dobru.

Peter Cibira
ilustračné foto: Peter Spusta

Téma:**Reč symbolov v liturgii (5)**

Druhá časť svätej omše sa nazýva bohoslužba obety. Podobne sa nazýva aj úkon po prinesení obetných darov – keď kňaz zdvihne hostiu na paténe (tácke či miske), zmieša víno s kvapkou vody a zdvihne kalich a pri tom všetkom sa modlí. Teraz obetujeme len kúsok hostie, trochu vína a vody, ale je to naviazanie a prepojenie s obetou, ktorú za nás prinesol Ježiš. Symbolika je silná i skrytá súčasne: ak by sme žili s vedomím, že niekto sa za nás obetoval, nepoznačilo by to náš život? Ak povieme, že sa Ježiš Kristus za nás obetoval, neznamená to, že nemal iné východisko ako ukrižovanie. Skôr to znamená, že nás miloval až na smrť. Ale aj takéto vedomie, ak ho vpustíme do svojej mysle, je silné a premieňa život.

Po obetovaní nasledujú modlitby kňaza. Najprv nad obetnými darmi, potom tzv. prefácia (začína sa zvolaním „Pán s vami“ a výzvou na pozdvižnutie svojich srdce). Prefácia končí spoločným volaním „Svätý, svätý...“, ktoré pripomína Izaiášovo videnie Boha (Iz 6). A vzápätí nasleduje najdôležitejšia časť spomienky

na Ježiša a jeho obetu za nás: Premenenie. V jej centre je správa o tom, čo urobil v deň poslednej večere Ježiš pre nás, modlitba obsahuje tiež vzdávanie vďaky, pozvanie na hostinu a zývanie Ducha Svätého. V tom čase je v kostole ticho (okrem zvončeka, ktorý označuje dôležitosť chvíle).

Jedna zo základných otázok ľudí zvonka je: „Načo tam chodíte?“ Podobne sa však môžeme pýtať aj sami. To prvé, čo nás napadne je minimálne to, že sme sa zišli. Tí, ktorí sú si neraz vonku vzdialení, bohatí aj chudobní, šikovní i nešikovní, vzdelaní i nevzdelaní, dobrí i zlí, ubití i radostní... Už toto nie je málo. Zjednocujú nás (napriek tomu, že nie ideálne) už spoločné spevy, premýšľanie nad čítaniami, spoločné modlitby. Ale predsa by sme mohli klásť (dnes obľúbenú) otázku, či nestačí len sa doma v tichosti a pravdivosti pomodliť. Biblická odpoveď by mohla znieť: „Kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som aj ja medzi nimi!“ (Mt 18,20) Iná odpoveď by sa mohla uberať tým smerom, že sme všetci pozvaní Ježišom. A ďalšie odpovede by sa mohli postaviť ako otázka: Vieme odovzdať Ježišove poslanstvo bez toho, aby ho neživilo spoločenstvo ľudí, bez toho, aby sa spoločne nepremýšľalo nad tým, čo znamená v dnešných časoch?

Liturgia nie je „stiahnutie iného sveta sem“, ale potvrdenie našich námah a snažení. Teda nie je to magický úkon bez ktorého by nám Pán Boh nepomohol, ale je to zhmotnenie toho, že láska blízkych ľudí až po Ježiša, snaženia ľudí v záujme dobra a pravdy sú tu a chceme sa v tom povzbudzovať a utvrďovať.

(pokračovanie nabudúce)

-pc-

Členovia spoločenstva Network Slovakia boli aktívni v katolíckych médiách

Členovia Network Slovakia, spoločenstva mladých katolíkov aktívnych v médiách sa 21. a 22. novembra zúčastnili exkurzie v Katolíckych novinách (KN), Tlačovej kancelárii konferencie biskupov Slovenska (TK KBS) a TV LUX. Redakciou KN účastníkov sprevádzal ich dočasný šéfredaktor, riaditeľ Spolku sv. Vojtecha Vendelín Pleva, TK KBS Peter Zimen – fotograf a Televíziou Lux zástupca riaditeľa Peter Novák. Cieľom exkurzie bolo oboznámiť sa s prácou novinára nielen teoreticky, ale aj prakticky, keďže mladí katolíci si mohli prácu v prvej kresťanskej televízii vyskúšať a skúšobne tak dva nové štáby natočili dve relácie. Účastníci boli v piatok v médiách pod vedením podpredsedu Networku Matúša Demka a v sobotu pod vedením predsedníčky Networku Olgy Horváthovej – Novanskej. V piatkový večer sa niektorí záujemcovia boli pozrieť aj v Tanečnej škole Jagermajster, ktorou nás sprevádzala renomovaná učiteľka tanca Elena Jágerská, porotkyňa z Let's Dance.

Aj keď sa exkurzie nezúčastnili všetci Networkáči, časť Slovenska bola zastúpená, veď účastníci boli z rôznych častí: Suchá nad Parnou, Košice, Dolný Kubín, Po-

važská Bystrica, Bánovce nad Bebravou, Dolný Ohaj, Černová, Svätý Jur.

V Katolíckych novinách

V redakcii KN nás veľkým úsmevom privítali redaktorka Janette Orolínová a hlavná sekretárka Martina Grochálová. Ich vřúcne prijatie a horúci čaj a káva padli vhod, Networkáči zabudli aj na usmolené počasie. Od pána riaditeľa sme sa dozvedeli viac o zložení redakcie a náplni práce, o histórii KN, o zahraničných odberateľoch. Každého účastníka niečo konkrétne zaujímalo: okruh čitateľov, predajnosť, podtitul novín „Tradičné noviny moderného kresťana“, okruh prispievateľov a odberateľov, konkrétne články, uplatňovanie práva na autorizáciu v KN, obsadenie

V redakcii KN. zľava: Jana Slobodníková, Katka Ileninová, Mária Ščepitová, Martina Grochálová (KN), Katka Mičková, Vendelín Pleva (KN), Dominik Baco, Matúš Demko, dolu Tomáš Kuťák.

miesta šéfredaktora...

„Martin robí liturgiu a dobré meno Networku“ – predstavila Martina Ližičiara Marta Majerčáková, keď sme prišli k ich kancelárii. Marta, ktorá má na starosti listáreň, sa o svojej práci vyjadrovala so žiarami v očiach: „Táto práca pre mňa nebude nikdy stereotypom, aj keď ju robím sto rokov. Možno preto, že tá ľudská duša je nádherná; sledujem, ako si ľudia robia názory, ako sa konfrontujú, ako sa naučia kultúrne myslieť, prehodnocovať... O tej našej práci by som mohla hovoriť celé hodiny, tie ľudské príbehy sú to najfantastickejšie. Spomínam si na jeden let, keď si ku mne v lietadle prisadol nejaký americký režisér, ktorý mi povedal vetu – ľudský príbeh je najzaujímavejší – a tá ma nesie celým mojim životom.“ Marta si zaspomínala aj na začiatky v KN: „Prišla som sem v 90-tych rokoch a v dnešnej dobe, keď sa nabhlo na počítače si pamätám, ako som chodievala ešte do tlačiarň. Dr. Veselý si pamätá petrolejové lampy a ako odborník ovládajúci históriu robí novinám výbornú kontrolu, my ho tajne voláme Mr. Google.“ S láskou sa vyjadrila aj o svojich čitateľoch: „Možno sa s niektorými nikdy nestretnem, ale prostredníctvom niektorých sa niečo spätne vráti, niekedy sa ozvú a povedia, že rady im pomohli. Vtedy mám z toho veľkú radosť. My sme tu však tiež len obyčajní ľudia a niekedy nás prenikne bázeň z toho, že koľko ľudí to prečíta...“ Marta tu v skutočnosti pracuje 18-ty rok a obdivuje Martu z evanjelia, ktorá jej je veľmi sympatická, podľa nej „akčná, dynamická, žena činu“. Keďže naša Marta pochádza spod Tatier a vo svojich listoch morálne pomáha rozbitým rodinám či iným obetiam tohoto sveta, mohli by sme jej zaspievať slová piesne od Elánu: „Od Tatier k Dunaju siroty

spievajú...“ Keď sme cez okno videli po schodoch kráčajúcich ďalších novinárov a keď prišiel Peter Zimen do redakcie, Marta povedala: „Prišiel Artúro Mári (dvorný fotograf Jána Pavla II. počas celého jeho pontifikátu). Niekedy, keď vidím nášho aktívneho Petra, ma napadne veta Jána Pavla II, ktorú po namáhanom dni položil Artúrovi: Nie ste unavený?“

Pri odchode som si ešte raz predstavila všetkých zapálených pracovníkov redakcie, s ktorými som mala tú česť sa zoznámiť: redaktorky Máriu Raučinovú, Zuzanu Artimovú, Boženu Baluchovú, Janu Martinkovú, fotoeditora Tima Pozdecha a iné sympatické tváre.

Napadli ma slová z evanjelia: „Žatva je veľká, robotníkov málo...“ a ešte k tomu: dozvedáme sa o nej a o nich z Katolíckych novín, ktorých názov je na budove veľkými písmenami, čiernymi na bielom – ako na papieri.

V Tlačovej kancelárii Konferencie biskupov Slovenska

Peter Zimen

Peter Zimen, jeden z takýchto „robotníkov žatvy“, ktorý je nielen kňazom, ale aj redaktorom a fotografom, nás previedol TK KBS, v ktorej pracuje s ďalšími tromi redaktormi, aj s Jozefom Kováčikom.

Zaujalo nás niekoľko informácií: každé ráno z TK KBS biskupi dostávajú správy už okolo 7.15 hod., na Slovensku sa vyrábajú niektoré veci, ktoré odznejú

v Rádiu Vatikán; aj Literárna kaviareň pre Rádio Lumen sa tu vyrába a veľa iných vecí. Dozvedeli sme sa v predstihu, že 31.mája 2009 bude svetový deň masmédií.

V Televízii LUX

LUX-om nás sprevádzal zástupca riaditeľa Peter Novák a Jaroslav Chanas, zodpovedný za pobočky. Aj podpredseda Networku Matúš Demko sa tu cítil ako doma, veď je tu moderátorom. Peter Novák nás oboznámil s víziou a poslaním televízie (vyhľadávať a prinášať pozitívne informácie), s ťažiskom programovej náplne (diskusné relácie, dokumenty, spravodajstvo, relácie pre deti a mládež, filmy, hudobné relácie, bohoslužby, prenosy z Vatikánu a iných miest, tematické publicistické relácie). Dozvedeli sme sa, že TV LUX začala naostro vysielat' 15. septembra – v deň sviatku Sedembolestnej Panny Márie, patrónky Slovenska, aj keď svoje vysielanie odštartovala 7. Veľkonočnú nedeľu a zároveň v 42. svetový Deň komunikačných prostriedkov 4. mája. Táto jediná kresťanská slovenská TV, ktorá je stabilným, serióznym partnerom, tvoreným tromi spoločníkmi (saleziánmi). Jej potenciál je viac ako 35 interných a asi 20 externých zamestnancov. Spolupracuje so zahraničím a popri ústredí v Bratislave má pobočky v Banskej Bystrici a v Prešove. Panel potencionálnych divákov je naozaj široký, veď 82 % obyvateľstva SR sú kresťania a samostatných katolíkov je vyše 70%. Inzercia v TV LUX je veľmi výhodná. Peter Novák, ktorý do TV prišiel z reklamnej agentúry a Jaro, ktorý prišiel z JOJ-ky, nie sú žiadni začiatovníci a vo svojom odbore sa naozaj vyznajú. Jaroslav Chanas, ktorý je tiež členom Networku, o TV povedal: „Veľmi radi by sme boli televíziou, ktorá zabaví, poučí, nasýti

a hlavne neunúdi.“ Pán zástupca sa pripojil: „Snažíme sa mať v programe niečo, čo inde chýba; denne máme 5 živých relácií, napr. sv. omša, ranná káva, priamy prenos z Vatikánu...“ V budúcnosti plánuje vedenie TV LUX prijímať ďalších ľudí, najmä do výroby a produkcie, teda technikov, kameramanov atď. a plánuje sa aj s rozšírením spravodajstva, aj keď spravodajstvo je v žurnalistike najdrahšia záležitosť, je to „podnik v podniku“ – ako sa zhodli diskutujúci s Petrom Zimenom.

Networkáč Jaro a pán zástupca Peter, ktorí nás sprevádzali, sa považujú za optimistických realistov, nie sú to žiadni snílkovia, vedia presne, čo chcú. Vek zamestnancov sa pohybuje medzi 20-im až 35-im rokom. V TV LUX sme sa cítili veľmi dobre, ako doma, aj sme si pozreli reláciu Doma je doma, ktorá sa vysielala naživo a hosťom v nej bol Ján Košút. V brožúrke alebo časopise Klub priateľov TV LUX, ktorý sme spolu s DVD-čkom dostali ako darček, píše predsedníčka Klubu priateľov TV LUX o tom, kto ako môže pomôcť tejto kresťanskej televízii: „Každý z Vás má niečo, čím môže byť pre nás darom. Ak ste starý a už nevládzete nič, len s trasúcimi rukami zapnúť televízny prijímač,... potrebujeme Vaše modlitby a dennodenné obety, ktoré vo svojej starobe či chorobe zažívate. Ak ste mamička na materskej dovolenke, ktorej životný kruh sa zúžil na upratovanie, varenie, prebaľovanie,... potrebujeme Vaše nápady, prameniace z potrieb, ktoré ako mladý rodič zažívate a na ktoré hľadáte odpoveď... Ak si mladý človek, ktorý ešte nepracuje, ale Tvoj život je o hľadani vlastnej cesty a príprave na svoje povolanie, potrebujeme Tvoje tvorivé nápady, aby sme poznali to, čím dnes mladý človek žije... Ak si pracujúci a Tvoja finančná situácia Ti dovoľuje pomôcť dobrej veci, potrebujeme Tvoju

podporu, aby hodnotné celovečerné filmy pomáhali budovať zrelých ľudí...“

Vo vysielacom štúdiu počas živého vysielania relácie Doma je doma. My sme tu pracovali v sobotu.

V sobotu, nasledujúci deň, sme si mohli vyskúšať prácu kameramana, režiséra, moderátora. Naše relácie sa samozrejme nevyrovnali tým, ktoré robia profesionáli, ale dostali sme pochvalu, že na prvýkrát je to výborné. Pochválili nás naši sprievodcovia František Majda (v Luxe pracuje už od r. 1999 – t.j. 9 rokov) a Lukáš Straka (v LUXe je od r. 2000, s päťročnou pauzou). Predtým, kým sme sa zohrievali pri rannej šálke čaju či kávy, sme si pozreli dokument z celosvetového stretnutia mládeže zo Sydney z júla tohoto roku v relácii UPC LIFE. Je úžasné, ako vie médium, akým je prvá kresťanská slovenská televízia, ľuďom priblížiť mierumilovné aktivity, akými sú napr. takéto stretnutia. Je úžasné, akou silou je takáto televízia, ktorá sprostredkuje obraz i zvuk, ako povedal istý kňaz v Sydney: „Vy posilníte nás a my posilníme vás!“ Je úžasné, že LUX, čo znamená „svetlo“ nám umožní pohľad napr. na 250 000 mladých ľudí so svetlami sviečok z úplne inej časti sveta... S pracovníkmi TV LUX sme sa nevedeli rozlúčiť, naše celé dopoludnie bolo veľmi srdečné.

Exkurzie sú potrebné

Hoci exkurzie ešte pokračovali v sobotu návštevou výstavy fotografií, ja som odchádzala s úsmevom, plná dojmov z návštevy v katolíckych médiách. Keby som sa nezoznámila s niekoľkými týmito redaktormi a pracovníkmi, keby som nevidela, ako to tam beží, keby som toto nevidela na vlastné oči, možno by som neuznala niektoré skutočnosti. Sme naozaj neveriaci Tomáši? Sme kresťania, ktorí veria iba tomu, čo uvidia? Prečo viac nepodporujeme katolícke médiá?

Keď som v týchto dňoch počúvala záznam zo sv. omše zo 4. mája, ktorý mám na audiokazete zaznamenaný z Rádia Lumen, viac som sa zamyslela nad slovami J. E. Mons. Stanislava Zvolenského, vyjadrujúcimi radosť z uvedenia TV LUX do života: „...s radosťou si uvedomujeme, že dostávame takto do rúk médium, prostriedok, ktorým máme možnosť a povinnosť sprostredkovať šťastie z poznania Boha a jeho syna Ježiša Krista v Duchu Svätom... Pre TV LUX, myslím, že najvýznamnejším prvkom bude tajomstvo radosti z Boha. Sv. Písmo hovorí, že radosť z Boha je Vaša sila...“ Pri počúvaní týchto slov som si predstavila atmosféru v tejto televízii, v ktorej bolo cítiť všetko to, čo jej J. E. Mons. Stanislav Zvolenský žela: „...veľkú radosť z Boha, aby ste ju sprostredkovali, lebo to bude najsilnejšie poslanstvo, ktoré táto Vaša a naša televízia môže poskytnúť našej spoločnosti.“ Podporujeme katolícke médiá! Šíria pokoj, mier, lásku, nádej, radosť, úctu k blížnemu... Šíria všetko to pozitívne a dobré, čo v srdciach mnohých ľudí chýba.

pre Duchovné ozveny
Jana Slobodníková

Chýrnik, noviny občanov okresu Nové Zámky
foto: Peter Spusta

Pánu učiteľovi z lásky

z tabla Speváckeho zboru slovenských učiteľov z r. 1961, pri príležitosti 40. výročia vzniku.
(tablo vlastní rodina Zefirína Hečku)

Nedávno sme sa rozlúčili s pánom učiteľom Zefirínom Hečkom. Žiada sa mi napísať pár riadkov: „Pán učiteľ, prechádzali ste mojim životom od školských lavíc, cez dospelosť, až doteraz. Okrem toho, že ste ma učili v základnej škole matematiku, boli ste tým človekom, ktorý mi vliat trochu sebavedomia do môjho života. Vždy som závidela všetkým, ktorí vedeli spievať a mohli byť v speváckom zbere. Ja som spev do vienka nedostala, hoci moja mama vie pekne spievať doteraz. Vy ste však boli presvedčený, že naučíte spievať aj drevo, ktoré má „hluch“ a nie sluch. Hoci z dreva

sa vyrábajú hudobné nástroje, môj tón, pri všetkej snahe, bol vždy falošný. Podujali ste sa doučovať ma, no bezvýsledne. Aspoňže som pri spoločenských tancoch, ktorým som sa venovala neskôr, počula rytmus! Ale nebojte sa, spievam s chuťou, rada – ale len tam, kde ma nikto nepočuje. A tak Vám zo srdca ďakujem.

Ďakujem za všetky slová povzbudenia, ktoré ste mi povedali, za jemnú kritiku, či pochvalu. Stretávali sme sa často. Vždy ste prejavili záujem o moju prácu, zdravie, rodinu. Ja ľutujem, že som sa nesprávala podobne ako Vy. Počas rokov ste sa zaujímali okrem školy, zborového spevu, práce v spoločenských organizáciách – napr. hasiči, najmä o svoju rodinu. Spolu s manželkou ste boli „pri tom“, keď sme hrávali bábkové i ochotnícke divadlá.

Žili ste s ľuďmi a pre ľudí. Matematika a spev mi síce dodnes veľa nehovoria, ale v iných oblastiach som našla svoj zmysel života. Mám rada hudbu, spev. Nevenujem sa žiadnej podobnej aktivite, ale rada si vypočujem nahrávky vážnej i modernej hudby, najmä Straussa – Valčík na krásnom modrom Dunaji. Žiada sa mi povedať: „Pán učiteľ, tento valčík patrí Vám. Viem, že ste ho s radosťou a chuťou tancovali!“

Na záver – Pánu učiteľovi z lásky – spomienka na Vás zostane živá, bude Vás pripomínať chór v kostole, deti idúce zo školy, Vaše deti, rodina a „deti“ zo speváckeho zboru, či úspechy miestnych hasičov.

Ďakujeme! Nechali ste na tomto svete kus seba.

Za všetkých Anka Oravcová

Letné sídla trnavských mešťanov 2

Jozef Tihányi - Ivan Gojdič

Možno predpokladať, že pri niektorých z doposiaľ stojacich objektov sú jadrá až z 18. storočia, kedy tu boli predovšetkým výrobné priestory, no čoskoro aj príbytky rodín vinohradníckych robotníkov - malé domy s hospodárstvami. O početnosti obyvateľov týchto roztrúsených osád svedčí existencia barokového kostolíka - kaplnky v Ružovej doline i nie nekvalitné kamenné plastiky svätcov zo začiatku 19. storočia. K prestavbám domov na letné sídla, i k výstavbe nových, sa pristúpilo niekedy po polovici 19. storočia - obyvatelia Trnavy si tu po viacerých rokoch postavili výstavné letné sídla a tu trávajú časť leta,¹⁰ a objekty boli prestavované v tomto duchu ešte aj na začiatku 20. storočia.

Pri porovnaní súčasného stavu so zábermi z Vlčej doliny na starých fotografiách zo zachovaných albumov zo začiatku 20. storočia¹¹, je vidieť evidentný rozdiel v charaktere prostredia, stave i podobe objektov.

Mnohé objekty sa nezachovali (podľa spomienok pamätníkov), ani ten najhonosnejší, ktorý ešte v päťdesiatych rokoch 20. storočia stál na chrbte pahorku medzi dolinami - dom pána Polnického, majiteľa zájazdneho hostinca v Trave na mieste dnešného Evanjelického domu. Bola to poschodová vila, obklopená vysokými smrekmi, s vežičkou na hrote stanovvej strechy, a s vysokými oknami veľkej sály

na poschodí, ktorej strop bol zaklenutý a vykladaný keramickými obkladačkami. Vilu od Polnického kúpil istý Kohn a po skončení druhej svetovej vojny ostal objekt opustený. Viackrát bol vykradnutý, chátral a postupne bol úplne rozobratý. Podobne skončil aj dom rehole salvatoriánok, ktorý stál na pozemku medzi Polnického vilou a dnešným domom č. 587. Bola to tiež poschodová vila, pôvodne patrila rodine Kanovicovcov, a od roku 1931 tu pôsobila Kongregácia dcér Najsvätejšieho Spasiteľa. Rehoľníčky učili v škole v Suchej nad Parnou, ošetrovali chorých,¹² a vo svojom dome mali aj Kaplnku Povýšenia sv. Kríža, kde bývali v nedeľu omše aj pre obyvateľov dolín. V roku 1950 prešiel objekt do správy štátu, chátral a bol odstránený. Okrem týchto vil zaniklo aj viacero menších objektov a takmer všetky zvyšné boli výrazne prestavané. V pôvodnom stave sa vo väčšej miere zachovali predovšetkým takzvaná Volnerova vila (č. 538), objekt bývalej krčmy (č. 545), dom č. 540, Lennerov dom (č. 568), Pantocsekov dom (č. 569) a vo veľmi zlom stave Haydov dom (č. 577).

Prostredie dolín dotvára viacero sakrálnych objektov - kaplnky, socha a kríž. V Ružovej doline sa nachádza Kaplnka Navštívenia Panny Márie, postavená fundáciou trnavského senátora Michala Pontela v roku 1729 a powyše od nej, v remízke za starým vodojemom, bývalá Kaplnka

sv. Urbana z 18. storočia.¹³ Pred Kaplnkou Navštívenia Panny Márie stojí socha sv. Urbana, patróna vinohradníkov z roku 1808, postavená Jozefom Zabranským. Medzi Ružovou a Vlčou dolinou sa medzi stromami, na mieste bývalého dreveného Polnického kríža, nachádza kamenný kríž s Ukrižovaným, stvárnený sochárom Mikulášom Machalom z Trnavy v roku 1933.¹⁴ Neďaleko od tohto kríža stála až do polovice 20. storočia spomínaná Polnického vila.

V priebehu druhej polovice 20. storočia zmenili takmer všetky objekty majiteľov a zároveň i funkciu. Do dnešných dní buď úplne zanikli, alebo boli neskoršími majiteľmi po strate pôvodnej funkcie pomerne radikálne prestavané. Stali sa z nich bežné obytné dedinské poľnohospodárske domy, koncom storočia sa z niektorých z nich stali (opäť) víkendové chaty. V súčasnosti je zachovaných len niekoľko objektov reprezentujúcich svoju pôvodnú funkciu predovšetkým vo forme pozostatkov detailov architektonického tvaroslovia. Nezachoval sa ani parkový charakter prostredia. Okrasná vegetácia bola v druhej polovici 20. storočia nahradená úžitkovou, trávnaté cesty, lemované alejami smrekov a topoľov boli zničené povozmi a poľnohospodárskymi mechanizmami. V priebehu druhej polovice 20. storočia upadali tiež vinohrady, a veľká časť plochy starej vinohradníckej lokality bola premenená na ornú pôdu. Len v poslednom období badať snahu o obrodu vinohradníckej tradície zakladaním nových viníc.

V čom je jedinečnosť týchto pomaly zanikajúcich historických lokalít? Zatiaľ čo vyššie uvádzané rekreačné osady a prímestské víkendové strediská (bratislavská Železná studnička, Harmónia pri Modre, Čermel' pri Košiciach) vyrástli v lesnom prostredí a slúžili výlučne na oddych a zábavu bohatších vrstiev meštianstva

Dom č 545, bývalá krčma v Ružovej doline, výzdoba vstupných dverí. Foto: J. Tihányi

Dom č. 545, hlavica liatinového stĺpika

a šľachty, väčšina objektov v Ružovej a Vlčej doline v Suchej nad Parnou mala polyfunkčný obytnovinohradnícky charakter a bola situovaná v odlišnom, poľnohospodárskom prostredí. Tieto objekty slúžili súčasne dlho - i krátkodobejšiemu oddychu a zároveň na výrobu vína, i keď, samozrejme, i v Suchej boli postavené, aspoň v posledných rokoch rozvoja lokality začiatkom 20. storočia stavby, ktoré už slúžili skoro výlučne rekreácii a reprezentácii majiteľov.

Tieto osady sa líšili aj od rozsiahlych osád vnohradníckych „búd a hajlochov“, takých typických pre Skalicu, Sebechleby i východoslovenské vnohradnícke oblasti. V týchto osadách sa nerátalo s oddychovou funkciou stavieb, ak, pravda, takto nechápeme posedenie pri poháriku. Tu jednoznačne prevládalo dorábanie a skladovanie vína, čo sa prejavovalo aj na ich architektonickej podobe menších, utilitárnych objektov s minimalizovanou výzdobou. Aký to rozdiel oproti často výstavným, objemným a všestranne využiteľným stavbám v dolinách Trnavskej tabule!

Zánikom ostávajúcích letných sídiel trnavských mešťanov vo Vlčej a Ružovej doline pri Suchej nad Parnou sa definitívne stratí jedinečný typ vidieckej architektúry 19. a 20. storočia. Oстане iba Hečkov román Červené víno a rovnomený film, ktoré sú o týchto lokalitách, a predsa sú trochu o niečom inom. Miesto nich tu vyrastajú nové vily či skôr ranče, veď prosperujúce mesto je tak blízko... Pravdepodobne iba baroková kaplnka a kamenný sv. Urban budú zakrátko svedčiť o minulosti osád, ktoré nemajú na Slovensku obdobu a v ktorých sa v kultivovanom a zároveň prácou vnohradníkov prestúpenom prostredí ešte pred necelým storočím stretávali trnavskí mešťania, i tí, ktorí pre nich pracovali.

Reliéf
Panny
Márie
s die-
ťaťom,
častý
na fasá-
dach
domov
vo Vlčej
doline
Foto:
J. Tihányi

Dom č. 538 v Ružovej doline, bývalá Wolnerova vila. Foto: J. Tihányi

Poznámky:

10) JEDLICKA, R: Kiskarpáti emlékek. Budapest 1882, s. 268.

11) Pravdepodobne z obdobia okolo roku 1915; za ich zapožičanie ďakujem p. Poloncovej a p. Lennerovi. Fotografie na sépiovom papieri; na albumoch nápisy Album von Teufelsthal a Erinnerung an Teufelsthal, prvý z nich s pečiatkou Štefan Lenner, Amateur-photograph in Tavarnok.

12) Suchá nad Parnou 1251 - 2001. Trnava, Tripsoft 2001, s. 61.

13) Tamže, s. 56.

14) Tamže, s. 57.

prevzaté z: Pamiatky a múzeá,
4/2005, s. 14-18

Apoštolát modlitby na mesiac december:

- **Všeobecný:** Aby Cirkev zoči-voči šíriacej sa kultúre násilia a smrti odvážne šírla kultúru života vo všetkých svojich apoštolských a misijných podujatiach.
- **Misijný:** Aby kresťania, najmä v misijných krajinách, gestami bratstva ukazovali, že Dieťa narodené v betlehemskej maštali je žiarivou nádejou pre svet.
- **Úmysel KBS:** Aby sa adventní kazatelia svedomite pripravovali na ohlasovanie Božieho kráľovstva.

DUCHOVNÉ OZVENY

Farský mesačník

Vychádza poslednú nedeľu
s dátumom nasledujúceho mesiaca.

Vydáva Rímskokatolícka cirkev,
farnosť Suchá nad Parnou, č. 431,
PŠČ 919 01. Tel.: 033 / 55 80 144.
šéfredaktor: Mgr. Peter Cibira,
administrátor farnosti
grafická úprava: Ing. Peter Spusta
e-mail: spusta8@mail.t-com.sk
náklad: 400 výtlačkov
S povolením Arcibiskupského úradu
v Trnave, dňa 3.8.1998, č. 2663/98
Registrácia MK SR, č. 1/2001
ISSN 1337-5849
Cena: dobrovoľný príspevok

november v našej farnosti

Zosnulí:

- + 8.11. Zefirín Hečko, Suchá, 80. r.
- + 8.11. Lubomír Hudek, Košolná, 57. r.
- +12.11. Emília Bohušová, Suchá, 82. r.
- +26.11. František Šesták, Zvončín, 91. r.

Pokrstení:

- *18.10.2008, Mia Čapkovičová, Suchá
- *23.10.2008, Lenka Csúriová, Košolná
- * 3. 1.2006, Lucia Hajdučiková, Zvončín
- *20. 5.2008, Pascal Lančarič, Suchá
- *20.10.2008, Alexandria Krajčovičová, Suchá

Sviatosť manželstva uzavreli:

- 21.10. Radovan Horváth a Anna Vrbovská
- 22.11. Milan Dubec a Magdaléna Vodičková

Pripravované akcie

12. 12.

prezentácia CD „Prišli Vianoce“
o 19.00 v Kultúrnom dome v Suchej
nad Parnou, po sv. omši o 18.00

31.12.

rozlúčka so starým rokom

*Požehnané VIANOČNÉ SVIATKY
a do NOVÉHO ROKU 2009
veľa*

*POKOJA, LÁSKY,
VIERY a NÁDEJE*

Vám želá

redakčná rada

Duchovných ozvien

FARSKÉ OZNAMY

Bohoslužby na december

Rozpis svätých omší je orientačný, rozhodujúce sú farské oznamy

Sv. omše v týždni

18.00 - Suchá - utorok až piatok;

17.00 - Košolná - streda

17.00 - Zvončín - štvrtok

Sv. omše v nedeľu a vo sviatok

7. decembra - 2. *Adventná nedeľa*

17.00 - Zvončín, v sobotu, platná na nedeľu

7.30 a 10.30 - Suchá; 9.00 - Košolná

8. decembra - *Nepoškvrnené počatie*

Panny Márie

7.30 - Zvončín;

17.00 - Košolná; 18.00 - Suchá

14. decembra - 3. *Adventná nedeľa*

17.00 - Košolná, v sobotu, platná na nedeľu

7.30 a 10.30 - Suchá; 9.00 - Zvončín

21. decembra - 4. *Adventná nedeľa*

17.00 - Zvončín, v sobotu, platná na nedeľu

7.30 a 10.30 - Suchá; 9.00 - Košolná

24. decembra - *Štedrý deň*

7.30 - Suchá; cca o 17.00 štedrovečerná večera

25. decembra - *Narodenie Pána, Vianoce*

0.00 - Suchá polnočná sv. omša

7.30 - Košolná; 9.00 - Zvončín;

10.30 - Suchá

26. decembra - *Štefan, diakon, prvý mučeník*

7.30 - Zvončín; 9.00 - Košolná;

10.30 - Suchá

28. decembra - *Svätej rodiny*

17.00 - Košolná, v sobotu, platná na nedeľu

7.30 a 10.30 - Suchá; 9.00 - Zvončín

31. decembra - *Silvester,*

koniec kalendárneho roka

16.00 - Suchá d'akovná omša

December 2008

Adventné a Vianočné obdobie

Po **1** Edmund Kampaň, mučeník

Ut **2** Bibiána, mučeníčka

St **3** František Xaverský, kňaz

Št **4** Ján Damascénsky, kňaz, uč. Cirkvi

Pi **5** Sabas, opát

So **6** Mikuláš, biskup

Ne 7 2. Adventná nedeľa

Po 8 Nepoškvrnené počatie Panny Márie

Ut **9** Leokádia

St **10** Melchiades, mučeník (Kántry)

Št **11** Damaz I., pápež

Pi **12** Otilia, panna, opátka (Kántry)

So **13** Lucia, panna, mučeníčka (Kántry)

Ne 14 3. Adventná nedeľa

Po **15** Valerián, biskup

Ut **16** Adelharda, cisárovná

St **17** Modest, biskup

Št **18** Gracián, biskup

Pi **19** Urban V., pápež

So **20** Zefirín, pápež

Ne 21 4. Adventná nedeľa

Po **22** Adela, opátka

Ut **23** Ján Kentský, kňaz

St **24** Adam a Eva, Štedrý deň

Št 25 Narodenie Pána

Pi **26** Štefan, prvý mučeník

So **27** Ján, apoštol, evanjelista

Ne 28 Svätá rodina

Po **29** Tomáš Becket, biskup, mučeník

Ut **30** Dávid

St **31** Silvester I., pápež